

Motion till riksdagen

1989/90:Ub589

av Sven-Gösta Signell m.fl. (s)

Högskolan i Skövde

Under ett antal år har riksdagen genomfört en målmedveten uppbyggnad av högskolan i Skövde. Trots detta är högskolan i Skövde fortfarande en av rikets minsta högskoleenheter med resurser för utbildning på allmänna linjer motsvarande några promille av de samlade nationella högskoleresurserna för detta ändamål.

Därför anser vi att resurser måste tillföras högskolan för en fortsatt utbyggnad inom den kommande treårsperioden.

Skaraborg och framtiden

Styrelsen för högskolan i Skövde har, bland annat i anslagsframställning för budgetåren 1990/91–92/93 samt i sitt yttrande till UHÄ över den regionalpolitiska kommitténs slutbetänkande "Fungerande regioner i samspel", gjort en analys av strukturen i Skaraborgs län. Analyser med samma innebörd har genomförts av länsstyrelsen i Skaraborgs län. Vi ansluter oss till dessa bedömningar. Således gäller vad högskolestyrelsen sammanfattningsvis har anfört:

Det är rimligt att i stort acceptera den bekymmersamma bakgrundsteckning som ovan har redovisats. Således gäller att jordbrukssektorn i framtiden kan få betydande svårigheter. Vidare kan noteras att den till jordbrukssektorn knutna, sysselsättningsmässigt mycket viktiga, förädlingsindustrin för närvarande i alltför hög grad är inriktad mot produktion och dåligt tillvaratar förädlingen av länets råvaror.

Verkstadsindustrin i länet består av dels ett antal stora företag/produktionsenheter, huvudsakligen med utvecklingsfunktioner förlagda utanför länet men med en hög produktionsteknisk kapacitet, dels ett relativt stort antal småföretag, i flertalet fall underleverantörer till större företag inom och utom länet, särskilt inom transportindustrin; antalet arbetsställen inom tillverkningsindustrin i länet med högst 50 anställda var 1984 enligt SCB:s industristatistik 295 (varav 99 inom verkstadsindustrin och 82 inom trävaruindustrin).

Flera av de mindre företagen bedöms ha en relativt låg teknisk nivå. Bedömare i länet har således ansett det vara en av de viktigaste åtgärderna att stärka dessa företag, för att de skall kunna genomföra egenbaserad produktutveckling och öka sin marknadsföring. Företagen kräver insatser såväl på teknik- och ekonomistyrningsområdena som inom områden som produktutveckling, design och marknadsföring. Det senare gäller i stor utsträckning

även för den i länet sysselsättningsmässigt betydande trävaruindustrin (bland annat möbeltillverkning). Dessutom krävs att åtgärder av olika slag genomförs för att öka företagens intresse för internationella marknader.

Den privata tjänstesektorn i länet tillhör de minsta i riket. Ett konkret inriktat arbete har, delvis i anslutning till industriverkets intentioner, initierats av bland annat länsstyrelse och landsting med syfte att såväl stärka tjänstesektorn i länet som öka andelen tjänsteköp inom länet. Högskolan bedöms därvid ha en central roll genom sina avancerade program inom i första hand datavetenskap och ekonomi.

Den offentliga sektorn i länet har stora likheter med industrin, dvs. flertalet verksamheter är av förvaltande eller operativ art och med "utvecklande" funktioner utanför länet.

Om man tar hänsyn till en analys av detta slag, är det uppenbart att det strukturmönster som enligt den regionalpolitiska utredningen präglar exempelvis Sydöstra Sverige i samma utsträckning återfinns även i Skaraborgs län, något som utifrån utredningens principresonemang gör det motiverat att kraftfullt satsa på infrastrukturen i länet.

De mest djupgående bristerna i länet ligger, enligt styrelsens uppfattning, i det faktum att anpassningen till det framtida näringslivets lokaliseringskrav inte har kommit särskilt långt. I första hand krävs att inriktningen, såväl inom det privata näringslivet som inom den offentliga sektorn, blir starkare mot utveckling. Högskolans främsta mål, från regional synpunkt, måste därför vara att *stödja de tendenser i regionen som kan medföra att produktionsinriktningen minskar till förmån för en klart uttalad inriktning mot utveckling i vid mening*. En sådan ambition kräver, att högskolan genom sin utbildning dels stöder de starka och vitala delarna inom näringsliv och offentlig sektor, dels bidrar till att lägga en grund för verksamheter som saknas eller är svagt utvecklade men bedöms vara av strategisk betydelse i ett utvecklingsperspektiv. Det senare innebär även satsningar på den del av infrastrukturen som kan hänföras till det "sociala" livet i vid mening, bland annat kultur och fritid.

Vi vill nedan ge konkreta förslag, vilka baseras på bedömningar som delas av länsstyrelse och organ i regionen, till fortsatt utveckling av högskolan i Skövde.

Utbyggnad av ekonomutbildningen

Högskolan i Skövde har 60 platser på ekonomlinjen, varav 30 avser endast basblock. Enligt vår mening bör ekonomutbildningen vid högskolan förstärkas med ytterligare 30 platser, dvs. till sammanlagt 90 platser, varav 60 platser endast avser basblock. Orsaken härtill är ett behov av att möta dels starka näringslivsönskemål, dels ett starkt studerandetryck på ytterligare platser, inte minst för att kunna erbjuda flera fördjupningsalternativ, bland annat med inriktning mot marknadsföring och småföretagsutveckling.

Från näringslivet framförs således med stor kraft önskemål om att ekonomutbildningen byggs ut och förstärks genom "en inriktning mot marknadsföring med såväl nationell som internationell räckvidd". En sådan satsning bör dels innefatta att utbildning etableras på området, dels innebära att, med utbildningen som bas, ett i länets behov kvalificerat utvecklingsarbete inom marknadsföringsområdet inleds. På sikt är det enligt näringslivets uppfattning också önskvärt att regelrätt forskning etableras på området.

Det är vidare, enligt företrädare för näringslivet, önskvärt att den mark-

nadsföringskompetens som etableras ”resulterar i ett så brett utbildningsprogram som möjligt; framtiden kommer att ställa så stora krav på näringslivet och dess anställda, att ’generaliserande’ utbildningskoncept i hög grad är önskvärda. Därtill kommer att mindre företag måste rekrytera personal med breda kompetenser.”

Vi föreslår därför att högskolan i Skövde tillförs resurser motsvarande ytterligare 30 platser på ekonomlinjen (140 poäng).

Grundskollärlinjen

Vi noterar med tillfredsställelse att föredragande statsråd är beredd att öka dimensioneringen av grundskollärlinjen i riket. Vi är emellertid angelägna om att resurser härför även tillförs Skaraborgs län.

Utgångspunkten för vårt förslag är grundskollärlinjens i konkret mening basala behov av utbildning i ett län som Skaraborg. Skaraborgs län har under en lång följd av år uppvisat det största antalet obehöriga lärare i västra Sverige, sannolikt beroende dels på att avstånden till högskoleutbildning är relativt stora, dels på att högskoletraditionen som sådan fortfarande är ganska svag i länet. Det förefaller inte heller rimligt att i ett riksperspektiv radikalt utöka dimensioneringen av en utbildning av detta slag utan att samtidigt se utbildningens lokalisering som en faktor av regionalpolitisk art.

Den omständigheten att det för tillfället är svårt att rekrytera till linjen gör, att en etablering av denna i Skövde även i ett nationellt perspektiv framstår som synnerligen intressant. Med utgångspunkt i den kunskap som vi har om utbildningsmönster i länet, är möjligheterna sannolikt långt större att till högskolan i Skövde rekrytera skaraborgare till grundskollärlinjen än vad det torde vara till en storstad som Göteborg. Det förtjänar att påpekas, att högskolan i Skövde i dag endast rekryterar cirka 30 % kvinnor och till cirka 60 % endast elever från gymnasieskolans T- och N-linjer. Det torde därför finnas en relativt omfattande ”reserv” av ungdomar i länet, vilka normalt inte reflekterar över att påbörja högskolestudier men som vid en linjeetablering i länet sannolikt får ett ökat intresse för högskolestudier. Detta har bland annat visats genom inrättandet av ekonomlinjen vid högskolan. Denna åtgärd har på ett mycket markant sätt ökat rekryteringen av skaraborgare till ekonomistudier inom högskolan.

Vidare gäller att en fast läroutbildning vid högskolan i Skövde utgör ett gott stöd för den i framtiden allt viktigare lärofortbildningen.

Det bör slutligen understrykas, att etablering av läroutbildning vid ytterligare en högskola i riket i sig kan ha en vitaliserande effekt för sektorn. Avsaknaden av traditioner på området och en ambition att låta en utbildning genomsyras av pedagogiska experiment, att vara något av ett ”pedagogiskt laboratorium”, där alternativa pedagogiker diskuteras och prövas, är synnerligen lockande för en ung högskola som högskolan i Skövde.

Företrädare för länet har hos universitetet i Göteborg anhållit om en decentralisering av åtminstone 60 platser på grundskollärlinjen på grenen för utbildning av lärare för årskurserna 1–7. Universitetet har i så måtto villfarit anhållan, att 30 platser på linjen, med fördjupning mot matematik och naturorienterade ämnen (för övrigt en av de mest svårrekryterade fördjupning-

arna på linjen), utlokaliseras till Skövde fr.o.m. budgetåret 1990/91. Vi ser detta som positivt men anser fortfarande att Skövde måste få ytterligare 60 platser med även andra fördjupningar.

Vi föreslår därför i första hand att grundskollärlinjen inrättas vid högskolan i Skövde och att högskolan därvid tillförs 90 platser. I andra hand föreslår vi att universitetet i Göteborg tillförs ytterligare 60 platser för att möjliggöra en mera omfattande decentralisering av linjeutbildningen till Skövde.

Mot. 1989/90
Ub589

Förskollärlinjen

En ökad satsning på förskolan i enlighet med riksdagens intentioner kräver en fortsatt kraftig utbyggnad av såväl daghem och familjedaghem som av deltidförskolan och den öppna förskolan. Detta medför ett ökat behov av utbildad personal. Kommunförbundet i Skaraborg och flera kommuner i länet har framfört önskemål om etablering vid högskolan i Skövde av dels förskollärlinjens 100-poängsvariant, dels 50-poängsvarianten.

En fullt utbyggd barnomsorg krävs såväl utifrån samhällets som individens behov. Dagens och morgondagens arbetsmarknad präglas alltmer av en förväntad brist på arbetskraft. Stora problemområden är sannolikt bland annat industrin, den sociala omsorgen och skolan. Av detta skäl krävs en väl fungerande barnomsorg, som gör det möjligt för så många som möjligt att delta i arbetslivet; till saken hör att flera av dem som nu tvingas vara hemma för vård av barn har en god utbildning och en värdefull yrkeslivserfarenhet. Såväl näringslivet som den offentliga sektorn är med andra ord i stort behov av en utbyggd och väl fungerande barnomsorg.

Det är också uppenbart, att bristen på platser inom barnomsorgen medför stora problem för individerna. Många har skaffat sig en lång utbildning med stora studieskulder som följd och har dessutom en boendeform, som kräver två familjeförsörjare. Den förälder som tvingas vara hemma är i normalfallet modern, vilket på ett allvarligt sätt motarbetar även relativt lågt ställda krav på jämställdhetssträvanden i samhället. Eftersom grunden för en väl fungerande barnomsorg är väl utbildade förskollärare, krävs från länsregional synpunkt en etablering av förskollärlinjen vid högskolan i Skövde.

Vi menar att det i fråga om förskollärlinjen i stort gäller samma argument om en regional basstruktur som i fråga om grundskollärlinjen. Samordningsvinster torde därjämte gå att göra mellan grundskollärlinjen och förskollärlinjen. Om förskollärlinjen skall få en ökad dimensionering i riket, bör regionala hänsyn väga tungt i fråga om lokalisering av utbildningen.

Vi föreslår därför att förskollärlinjen etableras vid högskolan i Skövde med 60 platser under treårsperioden.

Lokala och individuella linjer samt fristående kurser

Kärnan i utbildningsutbudet inom anslaget Lokala och individuella linjer samt fristående kurser vid högskolan i Skövde är för Skaraborgs län avpassade linjer och kurser. De utbildningar som ges tillgodoser huvudsakligen sådana behov som inte motsvaras av allmänna linjer.

Vi vill understryka, att de lokala linjerna och fristående kurserna har kommit att spela en oerhört stor roll för den ökade spridningen av högskoleutbildning i Skaraborgs län. Det är enligt vår uppfattning därför väsentligt, att anslaget kraftigt förstärks. Över huvud taget måste de lokala linjerna och fristående kurserna i hög grad sägas vara ett adekvat sätt att uppnå de av riksdagen uppsatta regionalpolitiska målen. Enligt vår uppfattning bör insatserna att genom fristående kurser tillgodose från samhällssynpunkt angelägna behov av fortbildning och vidareutbildning snarare intensifieras än minskas. Pågående och väntade omställningar på arbetsmarknaden och inom "fritidssektorn" kommer med all sannolikhet att medföra betydande behov av vidareutbildning inom högskolans ramar.

Enligt vår uppfattning är det därför nödvändigt att vid högskolan i Skövde kraftigt bygga ut utbildningen inom anslaget Lokala och individuella linjer samt fristående kurser.

Vi anser att medel bör tilldelas för följande fyra nya utbildningar.

Vi föreslår att en utbildning i språk/länderkunskap i kombination med ekonomi och/eller teknik etableras. Utbildningen bör vara inriktad mot en för Sverige väsentlig exportmarknad i Europa, förslagsvis det tyska språkområdet (inkl. Österrike). Det bör i sammanhanget noteras att ett lektorat, bekostat av österrikiska staten, redan finns inrättat vid högskolan i Skövde och att det finns ett betydande intresse från Österrikes sida att ytterligare bygga ut kontakterna med högskolan i Skövde. Länderkunskapsblocket föreslås omfatta 80 poäng med en planeringsram om åtminstone 20 platser. Kostnaden per årskurs (om 20 åp) är 470 kkr.

Det har, såväl av UHÄ:s uthygnadsplan för högskolan i Skövde som av högskolestyrelsens egna förslag i anslagsframställning, framgått, att det vid högskolan i Skövde har etablerats en betydande kompetens för vissa tillämpningar inom området artificiell intelligens (AI), främst s.k. kunskapssystem (knowledge engineering). Inslag härav är således betydelsefulla inom nuvarande inriktning av systemvetenskapliga linjen.

Enligt vår uppfattning finns det starka skäl, som talar för att denna kompetens tillvaratas ytterligare, genom att en påbyggnadsutbildning i datavetenskap om 40 poäng inrättas. Påbyggnadsutbildningen bör lokalt kunna rekrytera dels från systemvetenskapliga linjen, dels från systemprogrammerarlinjen. Inriktningen skall vara mot kunskapssystem och databasteori. Med tanke på betydelsen av internationalisering, bland annat för att i utbyttessyfte kunna erbjuda studerande från utländska skolor möjlighet till studier vid högskolan i Skövde, bör utbildningen ske på engelska. Utbildningen anordnas i samarbete med en forskande enhet.

Planeringsramen bör vara 10 platser. Kostnaden härför är 470 kkr.

Vi föreslår vidare att en lokal medieteknisk linje om 80–120 poäng inrättas. Mediområdet framstår alltmer som en av nutidens större "branscher", vars omfattning och effekter inte kan ses som entydigt kulturella eller kulturpolitiska frågor. En nordisk undersökning visar, att massmedierna nu omsätter lika mycket pengar som hela livsmedelsindustrin och att massmedierna tar en alltmer växande andel av hushållens pengar och av deras tid. Starka skäl talar därför för en utökning av utbildningen inom området.

Enligt högskolestyrelsens uppfattning finns det goda möjligheter att inom

skärningsområdet mellan informationsteknik och (delvis teknisk understödd) medieanvändning tillskapa en adekvat yrkesutbildning. En sådan utbildning erbjuder dessutom möjlighet för elever från bland annat gymnasieskolans S- och II-linjer att få tillgång till en yrkesutbildning på högskolenivå i hemlandet; inte minst bör en sådan utbildning kunna rekrytera kvinnor.

Vi konstaterar att det finns ett påtagligt intresse att i länet samordna resurserna inom det medietekniska området. Uppbyggnaden av resurserna för utbildningen bör därför kunna ske genom ett länsamarbete inom området. Slutligen är det medietekniska området relativt centralt inom marknads-kommunikationen, vilken bedöms som ytterligt väsentlig för uppbyggnaden av en marknadsföringsprofil, särskilt inriktad mot småföretagen i länet.

Enligt vår uppfattning bör en utbildning med medieteknisk inriktning vara relativt yrkesinriktad med kurser i bland annat medieteknik, visuell och verbal berättarteknik, informationsteknik, utredningsteknik, branschanpassad företags ekonomi, ADB och juridik samt elektroniska applikationer av intresse för medieområdet.

Vi beräknar för en planeringsram om 20 platser en årskurskostnad om 500 kkr.

I Skaraborgs län finns vidare ett starkt och levande intresse för bildkonstområdet i allmänhet och konstgrafiken i synnerhet. Konstgrafiken är således representerad såväl genom en livaktig grafisk verkstad i Skövde som genom utbyggd folkhögskoleutbildning i länet. Planer finns därjämte att i länet inrätta någon form av institution, som i sig samlar många olika funktioner inom konstområdet (länskonstsamling, artotek, högre bildkonstutbildning, verkstäder, stödjecenter för folkbildning inom konstområdet samt för konstbildning i skolan, ateljéer för aktiva konstnärer, offentliga konstinköp, arkivering och vård m.m.). Med en institution av detta slag skulle synergieffekterna bli många och även i ett nationellt perspektiv intressanta.

Grunden för en samverkan mellan högskolan och närregionen inom bildkonstområdet är därför synnerligen god. Vi föreslår därför inrättande av en linje inom bildkonstområdet om 120 poäng fr.o.m. budgetåret 1991/92. Utbildningen skall vara inriktad mot dels konstgrafik i mera traditionell mening, dels av modern teknik influerade metoder inom bildkonstområdet (såsom datorgrafik, konstnärligt hologramskapande, m.m.). Härmed tillvaratas på ett för Sverige unikt sätt den omständigheten, att det inom högskolans ram finns såväl kvalificerad teknisk och datavetenskaplig som konstnärlig kompetens. Utbildningen skall i första hand utformas som fortbildning och vidareutbildning för redan yrkesverksamma konstnärer.

Inom ramen för fristående kurser har i viss mån påbörjats uppbyggandet av en verksamhet med den ovan beskrivna inriktningen (med kurser i djuptryck, plantryck och konstnärligt inriktad datorgrafik).

Vi utgår från att planeringsramen för linjen bör vara 12 platser. Kostnaden beräknas till 650 kkr per årskurs.

Vi föreslår sammanfattningsvis att högskolan i Skövde tillförs resurser för ytterligare utbildningar inom områdena språk och länderkunskap, datavetenskap, medieteknik samt bildkonst. Anslaget D 10 Lokala och individuella linjer samt fristående kurser bör tillföras medel härför enligt ovan.

Hemställan

Mot. 1989/90

Ub589

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tilldelning av ytterligare 30 platser på ekonomlinjen (140 poäng) vid högskolan i Skövde,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om i första hand inrättande av grundskollärlinjen vid högskolan i Skövde med 90 platser, i andra hand tilldelning av ytterligare 60 platser till universitetet i Göteborg för att möjliggöra utlokalisering av ytterligare platser till Skövde,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av förskollärlinjen vid högskolan i Skövde med 60 platser under den kommande treårsperioden,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning med inriktning mot språk och länderkunskap, datavetenskap, medieteknik samt bildkonst vid högskolan i Skövde under anslaget Lokala och individuella linjer samt fristående kurser.

Stockholm den 24 januari 1990

Sven-Gösta Signell (s)

Jan Fransson (s)

Birgitta Johansson (s)

Kjell Nordström (s)

